

PRITARTA

Kauno miesto savivaldybės tarybos
2012 m. liepos 12 d.
sprendimu Nr. T-419

PATVIRTINTA

Kauno lopšelio-darželio „Gandriukas“
direktoriaus
2012 m. liepos 31 d.
sakymu Nr. V-176

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „GANDRIUKAS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

Kodas 191634392, Ukmergės g. LT-49318 Kaunas Tel. 8 37 386597, 8 37 386599, e-paštas ldg@gandriukas.kaunas.lm.lt; faksas (8 37) 386599; internetinis puslapis www.gandriukas.kaunas.lm.lt

Kauno lopšelis-darželis „Gandriukas“ yra neformaliojo švietimo mokykla.

Tipas – lopšelis-darželis.

Steigėjas – Kauno miesto savivaldybės taryba.

Lopšelis-darželis „Gandriukas“ yra juridinis asmuo, veikiantis kaip biudžetinė įstaiga, turinti savo antspaudą ir sąskaitas banke.

Darbo forma – dieninė.

Lopšelyje – darželyje „Gandriukas“ veikia devynios vaizdo amžiaus grupės: ankstyvojo amžiaus (1,5-3 metų), ikimokyklinio amžiaus (3-6 metų) ir priešmokyklinio ugdymo (6-7 metų). Grupės dirba 12.00 val. (nuo 7.00 iki 19.00) ir 10,5 val. (nuo 7.00 iki 17.30).

Kauno lopšelis – darželis „Gandriukas“ yra bendrosios paskirties Eiguolių seniūnijos ugdymo įstaiga, teikianti ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą 1,5-6 (7) metų vaikams.

Ugdytiniams sudaromos sąlygos integruotai gyti dvasines, fizines, emocines, protines sveikatos, socialines, komunikacines, pažinimo bei menines kompetencijos pradmenis ir pasiekti reikiamą brandumo mokyklai lygį.

Kryptingai siekiama vaikų ugdymo kokybės ir pedagogų profesinio tobulėjimo.

staigoje veikia **Sveikos ir kūrybiškos asmenybės ugdymo centras**, kurio veiklą koordinuoja metodininkas-organizatorius.

Lopšelyje – darželyje taikoma vaikų ir šeimai orientuota „**Geros pradžios**“ ugdymo metodika.

Šios metodikos pagrindiniai bruožai:

- Aktyvus šeimos dalyvavimas ugdymo procese (tėvai yra pirmieji vaiko ugdytojai, todėl svarbu užtikrinti pastovų staigos ir tėvų bendradarbiavimą).
- Veiklos centrai ir erdvių grupės (ugdomoji aplinka suskirstyta į veiklos centrus (ikimokyklinio ugdymo grupės) ir erdves (lopšelio grupės)).
- Individualizavimu pagrįstas vaikų orientuotas ugdymas (kiekvienas vaikas yra unikalus, todėl, planuojant ugdymo procesą, atsižvelgiama į individualias vaiko savybes, jo poreikius, mokymosi stilių, intelekto tipą).
- Mokymasis bendradarbiaujant (vaikai lengvai mokosi vieni iš kitų, todėl sudaroma galimybė vaikams dirbti bendradarbiaujant, t.y. poromis, mažose grupelėse, didelėse grupėse).
- Pastovus pedagogų kvalifikacijos kėlimas (pedagogai pastoviai ir kryptingai kelia savo kvalifikaciją, kad pasiektų aukštą profesionalumo lygį ir savo asmeniniu pavyzdžiu modeliuotų teigiamą požiūrį mokslų ugdomiems vaikams, paskatintų vaikus tapti žmonėmis, besimokančiais visą gyvenimą).

Taikant „Geros pradžios“ metodiką bei vadovaujantis demokratijos principais, siekiame išugdyti ugdytinio asmenines laisvės poreikis. Visi pripažįsta, kad mūsų vaikai yra laisvesni, savarankiškesni, sugeba pasirinkti veiklą ir žino, ko nori.

staigoje visišką integracijos formą ugdomi specialieji poreikiai vaikai, turintys kalbos ir komunikacijos, judesio ir padėties, intencinių somatinių ir neurologinių sutrikimų. Integruotiems specialieji poreikiai vaikams ugdymo turinį pedagogai modeliuoja atsižvelgdami ugdytinių savybes (sutrikimų rūšis, gebėjimų ypatumus). Konsultuojamės ir bendradarbiaujame su Kauno pedagogine – psichologine tarnyba, neprižiurinti vaikų reabilitacijos centru „LINGUA“.

Su šiais vaikais papildomai dirba logopedas, psichologas, kūno kultūros ir muzikos pedagogai.

Stengiamės tenkinti kiekvieno **vaiko** unikalius **poreikius**: būtį sveikam ir saugiam, daug žaisti, sportuoti, keliauti...

Kauno lopšelyje - darželyje „Gandriukas“ dirba 21 kvalifikuotas pedagogas: iš jų 15 turi aukštąjį išsilavinimą, 6- aukštesnį. 2 pedagogai yra gij magistrų laipsnį.

1 pedagogas turi auklėtojo eksperto, 6 pedagogai - metodininko, 11 – vyresniojo auklėtojo kvalifikacinės kategorijas, 3 pedagogai dar neatestuoti.

Kauno lopšelyje – darželyje „Gandriukas“ ypatingas dėmesys skiriamas **vaikų sveikatai** ir kūrybiškumo lavinimui. Diegiama sveikatos stiprinimo veikla vadovaujasi holistiniu supratimu, rūpinamasi ne tik fizine, bet ir dvasine, emocine, protine, socialine ugdytinių gerove bei saugumu.

Staiga nuo 1998 m. metų dalyvavo Kauno miesto savivaldybės administracijos sveikat stiprinančiame ikimokykliniame ugdymo staigų projekte „Sveikas darželis“ ir nuo 2000 m. Lietuvos sveikat stiprinančiame mokyklų projekte (yra sukūrusi savo sveikatos stiprinimo programą „Sveikatos labirintais“), Kauno apskrities specialiojo pedagogo ir tėvų draugijoje, tarptautiniame vaikų, mokinių, pedagogų ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistų konkurse „Sveikuoli sveikuoliai“. Yra sukaupusi vertingą darbo patirtį ikimokyklinukų sveikos gyvensenos, saugumo užtikrinimo, mitybos, judėjimo, higienos, integracijos, subalansuotos plėtros srityse. Lauke ir sporto salėje sukurta moderni sportinė bazė.

Pedagogų sukaupta patirtis vaikų sveikatos ugdymo srityje išleista šiuose leidiniuose: „Higieninis 3-6 metų vaikų ugdymas“ (1999 m.), „Gandriukai - sveikatukai“ (2002 m.), „Nuo idėjos iki rezultato“ (2005 m.), „Sveikata - svarbiausias žmogaus palydovas“ ir „Darželyje aukštas sveikas ir saugus!“ (2006 m.), „Augustas sveikas ir žvalus“ (2008 m.), „Mūsų oda“ (2009 m.).

Kauno lopšelyje - darželyje „Gandriukas“ visose grupėse ir kabinetuose yra kompiuteriai ir veikia pastovus internetinis tinklas. Tai leidžia taikyti pažintines-mokomąsias kompiuterines programas vaikams ir pagreitinti bei palengvinti bendradarbiavimą su tėvais, pedagogais, socialiniais partneriais.

Ieškant naujos ir aktualios informacijos, sutaupoma daugiau laiko, kuris skiriamas vaikų ugdymui.

Staiga turi savo atributiką: emblemą, vėliavą, himną.

Lopšelis – darželis „Gandriukas“ turi savo tradicijas (bėgimo valstybinis ir kalendorinis šventis), paminėti Gandrines – savo vardadienį; vyksta sveikatingumo dienos (kartą per savaitę).

Esame nuolatiniai miesto renginių: Kauno diena, sporto šventis, vaikų piešinių akcija „Kaunas JAZZ“, ikimokykliniame staigų Teatro dienele, Moksleivių kūrybos ir laisvalaikio centro parodose ir kituose renginiuose dalyviai.

Turime galimyb organizuoti mokom sias – pažintines ekskursijas Zoologijos ir Botanikos sod , Saugaus eisimo mokykl , Kauno l li teatr ...

Atsižvelgiant *t v poreikius* išauginti sveik , k rybing , doroving ir kritiškai m stant vaik , pasirengus integruotis mokykl - siekiame pad ti ugdytiniams gyti bendr j geb jim , galinan i nuolat mokytis pažinti ir suprasti, atsakingai veikti ir kurti, gyventi kartu – bendrauti ir bendradarbiauti.

T v l kes iai susij su vaiko ugdymu: jiems labai svarbu, kad b t sudarytos geros ugdymo(-si) s lygos, kad b t koreguojami vaik specialieji poreikiai ir teikiama specialist pagalba. Jie atkreipia d mes tokias problemas: vaiko sveikatos, mok jimo bendrauti su bendraamžiais ir su suaugusiais, savarankiškumo stok , nemok jim saugiai elgtis socialin je aplinkoje, menk jant dom jim si knygut mis ir pan. T vai palaiko staigos sveikatos saugojimo ir stiprinimo krypt : aktyviai dalyvauja vairiuose sveikatinimo renginiuose (projektuose, sveikatingumo dienose, konferencijose, paskaitose, varžybose ir kt.).

staigoje sudarytos s lygos perimti tautos kult ros pagrindus: kalb , dorines, estetines nuostatas, vertybes, papro ius, tradicijas ir kt.

staigoje pilietinis ir tautinis ugdymas pl tojamas atsižvelgiant vaiko amži , sukauptus g džius ir patirt , suvokimo galimybes. Siekiama, kad be žini , atitinkam nuostat , g dži ir pro i , vaikas stengt si pilietiškai elgtis bei veikti – formuot si dorinio elgesio, bendradarbiavimo, darbo pro ius ir g džius. Dorinis ugdymas – tai aukl jimas, susiliejantis su ikimokyklinio amžiaus vaik visuminiu ugdymu, k nijantis g rio, doros jausm supratim , dorov s norm ir princip išraišk .

Lietuvoje spar iai vykstant migracijos procesams vaikai pratinami gyventi ir skirting kult r terp je. Jie mokomi gerbti skirting tautybi žmones, suteikiamos žinios apie skirting tautybi papro ius, ugdoma tolerancija aplinkiniams. Kauno lopšeli-darželis „Gandriukas“ lanko: vaikai, augantys daugiavaik se šeimose; vaikai, kuri t vai atlieka tikr j karin tarnyb ; vaikai, kuriuos augina vienišos mamos; vaikai su negalia; vaikai, augantys šeimose, kurios gauna socialin pašalp ; vaikai, augantys mažas pajamas gaunaniose šeimose; vaikai, kuriems paskirtas nemokamas maitinimas.

Lopšelis- darželis „Gandriukas“ sik r s Eiguli seni nijoje. Seni nijos teritorija gausi žali j plot ir želdini . ia n ra gamybini moni , rajonas ramus ir neužterštas. Pietiniame seni nijos pakraštyje yra Kalnie i parkas, kuriame telkšo tvenkinys.

Šiaurin je dalyje driekiasi Klebonišchio miško parkas- m gstama kaunie i pasivaikš iojimo ir žiemos pramog vieta.

Nuo seno gars ja ir Klebonišchio šaltin lis.

Požiris vaik ir jo ugdym . Programa orientuota vaiko poreiki tenkinim , jo interesus, vaiko kompetencij ugdym , reikaling tolimesniam vaiko asmenyb s ugdymui(si).

Ugdymas staigoje grindžiamas s veikos paradigma. Svarbu, kad ugdymo(si) procese s veikaut visos grup s: vaikas-šeima-ugdymo institucija. Sutelktai, kryptingai ir kompleksiskai dirbdami d l vaiko gerov s, siekiame pad ti ugdytiniam s gyti bendr j geb jim , galinan i nuolat mokytis pažinti ir suprasti, atsakingai veikti ir kurti, gyventi kartu – bendrauti ir bendradarbiauti.

Programoje numatyt tiksl ir uždaviniai gyvendinimas sudaro galimybes ugdyti savarankisk , aktyvi ir k rybing asmenyb .

Pl tojamas supratimas apie sveikat , šeim , gimtin , gamt , kult r ... Ugdymas vyksta ne tik staigoje, bet ir parodose, švent se, išvykose... Orientuojantis humanistin , filosofin krypt sudarytos s lygos saviraiškos ir savirealizacijos poreiki tenkinimui. Vadovaujantis egzistencialistine ir fenomenologine filosofine kryptimi ugdomi bendradarbiavimo g džiai, suteikiama veiklos pasirinkimo laisv pagal savo galimybes. Programos ugdymo turinys orientuojamas vaiko geb jimus suprasti informacij , veikti pa iam ir gyti patirties.

Ikimokyklinio ugdymo program numatoma atnaujinti po keleri met , atsižvelgiant pakitusi situacij bei kintan ius visuomen s poreikius.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

vaik orientuotos ugdymo metodikos teorin pagrind sudaro šiuolaikin s **humanistin s** ugdymo teorijos ir **pozityvizmo** bei **pragmatizmo** filosofijos sintez . Tod l ji yra universali ir lengvai pritaikoma, vadovaujasi vertyb mis, vienijan iomis žmoni bendruomenes, grindžiama skirting kult r bendryb mis. „Geros pradžios“ metodika atspindi pasaulyje vyraujan i tendencij ieškoti optimaliausi šio laikme io ugdymo metod , pasitelkiant sukaupt geriausi **biheviaristin s ir humanistin s** ugdymo srovi patirt , subalansuot spontanišk j , laisv ugdym ir kryptingai planuojam mokym .

Vadovaujantis strateginiais Lietuvos švietimo pl tot s nuostatais, vaik ugdymas grindžiamas šiais **bendraisiais švietimo principais:**

- Humaniškumo – vaikas yra vertyb , jis ugdomas b ti savarankisk , garbingu, geban iu pasirinkti ir atsakyti už savo pasirinkim , jo ugdymas remiasi dorine kult ra, pagarba pripažintom vertyb m.

- Demokratiškumo – ugdomas kritiškai mąstantis, tolerantiškas, iniciatyvus, mokantis bendrauti su kitais žmonėmis.
- Nacionalumo – ugdomas savo krašto patriotas, gebantis vadovautis krašto tradicijomis, rpinasi tapatybės išsaugojimu, savo krašto etniškai vairia kultūros tradicija.
- Atsinaujinimo – ugdomas kūrybingas, gebantis priimti ir kritiškai vertinti informaciją, apsispręsti ir priimti sprendimus žmogus. Vaikų ugdymas atviras, kritiškai vertinantis ir priimantis naujoves, ugdymo turinys nuolat atnaujinamas, derinamas su ugdymui keliamais tikslais ir uždaviniais.
- Tolerancijos – kiekvienam vaikui užtikrinamos vienodos galimybės gyti pradinius mokymus, gebėjimus, nuostatas. Visiems vaikams suteikiamos palankios galimybės pasirengti mokyklai.
- Vairovės – vaiko ugdymas grindžiamas formavimu vienoje, sudaromos sąlygos plėtoti gebėjimus ir kompetencijas.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Kauno lopšelis–darželis „Gandriukas“ sipareigoja kartu su šeima sudaryti kiekvienam vaikui ypatingą ugdymosi aplinką, plėtojant jo unikalius gebėjimus ir kompetencijas taip, kad pasiektų mokyklinį brandą, jis galėtų sėkmingai tobulėti toliau, ugdydamas vis gyvenimo trukmės mokymosi nuostatas, tapti kūrybinga, veiklia asmenybe, gebanti gyventi ir veikti dorai.

Tikslas – atsižvelgiant pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninius, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

- Garantuoti vaikui saugius, turiningus, džiugius, žaismingus ir kūrybiškus ikimokyklinius metus ikimokyklinio amžiaus grupėje, brandinti vaikų mokyklai.;
- Saugoti ir stiprinti vaiko psichinį ir fizinį, emocinį, dvasinį, socialinį sveikatą, padėti adaptuotis naujoje ugdymo(-si) aplinkoje, tenkinti specialiuosius ugdymo(-si) poreikius;
- Laiduoti tautinį, dvasinį, materialinį vertybių, reikalingą bsimam Lietuvos piliečiui, puoselėti jį;
- išmokyti derinti savo ir kitų vaikų interesus, bendraujant ir bendradarbiaujant;

Programos tikslas ir uždaviniai bus gyvendinami taikant aktyvius ugdymo(-si) metodus: žaidim , patirtin mokym si, naudojant vaik min i liet , taikant problemini situacij sprendim , užduodant vaikams atvirus klausimus, kuriant knygeles, plakatus, vykdant gamtos steb jimus, rašant dienoraš ius, kaupiant medžiag teminiams projektams, dalyvaujant išvykose, ekskursijose, kvie iant ugdom j veikl šeimos narius, kitus socialinius partnerius...

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMON S

Eksperimentuodami, tyrin dami ir atrasdami ankstyvojo amžiaus vaikai pasisemia informacijos ir savais b dais patikrina ar j sprendimai teisingi. J veiklos motyv dažniausiai sukelia žaislas arba stebimo žaidimo pavyzdys. Aukl toja – vaik pagalbininkas, pasireng s vairiais b dais skatinti ir pl toti žaidim , padeda pasireikšti maž j aktyvumui, suteikti nauj sp dži , žadinan i ugdytini dom jim si ir patirties kaupim .

Žaidimas – savarankiška, iš vidaus kylanti, motyvuota, dvasiškiausia ir tyriausia mažylio veikla. Tyrimai rodo, kad žaidimai labai svarb s maž j vaik gyvenime. Reikia kuo anks iau suteikti mažyliams galimyb žaidžiant lavinti pažintinius, komunikacinius geb jimus, jud jimo g džius, susipažinti su aplinkiniu pasauliu.

vertinus ikimokyklinio amžiaus vaik raidos ypatumus, vadovaujantis progresyviojo ugdymo id jomis, staigos pedagog praktine patirtimi, manome, kad vaikas geriausiai vystosi tada, kai turi galimyb pats rinktis patirties kaupimo b d , t.y. viet , žaislus, priemones. Turtinga, nuolat kintanti ir atsinaujinanti aplinka skatina vaiko vystym si, jo geb jim pl tr .

Ugdymo turinys programoje modeliuojamas pagal ugdom j aplink - ankstyvajame amžiuje pagal erdves:

Ramyb s – palapin ar namelis, minkštos pagalv l s, kilim liai, iužiniai, supama k d ar fotelis, minkšti žaislai, vaiko šeimos nuotraukos.

Betvark s (k rybin)- menui, lipdymui skirtos priemon s, kalad l s, konstruktoriai, piramid s, suveriami, užmaunami žaislai, dail s priemon s, molbertai, sm lis ir vanduo, semtuv liai, piltuv liai, kibir liai, pl duriuojantys žaislai, kitos vairios netradicin s priemon s.

Judesi lavinimo – s puokl s, dviratukai, kamuoliai, vair s kamuoliukai, kop t l s, suoleliai, priemon s judesi lavinimui, viraus dydžio d ž s lipimui - išlipimui, landžiojimui, sensoriniam ugdymui skirtos priemon s, kitos vairios netradicin s priemon s.

Vaidybos – šeimos, parduotuv s, teatro, poliklinikos atributika, indeliai, virykl s, baldeliai, vežim liai, l l s, kitos vairios netradicin s priemon s.

Išimokykliniame amžiuje ugdymo turinys programoje modeliuojamas pagal ugdymo aplinką - veiklos centrus. Kiekvienoje erdvyje ar veiklos centre, vaikai ir pedagogai turi galimybę ugdyti (is) socialinę, pažinimo, kalbos, sveikatos saugojimo ir meninę kompetencijas.

Ugdymoji veikla planuojama savaitei. Jei vaikai susidomėję ir turi idėjų – temos gali būti plėtojamos ilgesnį laiką. Temas ugdymajai veiklai siūlo vaikai, tėvai, pedagogai. Jos gali būti plėtojamos atsižvelgiant meto laikus, kalendorines šventes ar svarbius gyvenimo vykius. Ugdymoji veikla planuojama metams, ketverių, savaitei.

IV.1. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

1–3 METŲ VAIKAMS

Judėjimo erdvė

Ugdymo turinys	Vaikų veiksenos	Priemonės
Tenkinti didįjį vaiko judėjimo poreikį, palaikyti jo fizinį aktyvumą. Judėjimo erdvyje suteikti vaikiškas galimybes lavinti(-s) viso kūno ir rankų bei riešų, atskirų pirštų raumenims. Skatinti vaikus drąsiau ir su didesniu pasitikėjimu tyrinėti juos supantį aplinką. Ugdyti sensorinius, motorinius gebėjimus. Suteikti galimybes lavinti naujai gytus vertikalios judėjimo bei pusiausvyros išlaikymo gebėjimus, skatinti valdyti vis naujus judėjimo būdus.	Supažindinti su puoklėmis, laipiojama kopetėmis, nusileidžia nuo kalnelio, važinėjama mašinomis, jas stumdo, traukia, važiuoja triratuku. Vaikai siekia, liečia, baksnoja, judina, tampo ir gauda, su puoja pakabinamus žaislus. Jie lipa ir išlipa tam skirtas dėžes, landžioja, šokinėja, bėgioja per tunelius, išužina kalneliais, mto krepš kamuolius, renka juos, pagauna, spiria.	S puoklės (pakabinamos ir pastatomos ant grindų), triratukai, vairaus dydžio kamuoliai, kamuoliai šokinėjimui, kopetės, vairaus dydžio dėžės, pakabinami žaislai ant gumos, gumos, pakabinamas ar pastatomas krepšys, tuneliai, didelės mašinos, vežimai, ratukiniai žaislai, neaukštos lipynės, ir išužimo kalneliai. Sensoriniam ugdymui: kaištukai, dėlionės, užkabinami žaislai.

Ramybės erdvė

Ugdymo turinys	Vaikų veiksenos	Priemonės
Skatinti domėjimąsi ir aplinkos tyrinėjimą, suteikti vaikams vis daugiau galimybių veikti savarankiškai žinomoje erdvyje. Skatinti vaikų prierašum žmogui, sudaryti sąlygas gyti bendravimo su	Manipuliuoja daiktais, žaislais, varto knygeles, komentuoja iliustracijas. Individualiai bendrauja arba kartu su grupe vaikų, skaitant knygeles ar	Namelis ar palapin, minkštos pagalvėlės, iužinukai, minkšti žaislai, supama kėdė ar fotelis, knygelės, lėlės, lėlių drabuželiai, vaiko šeimos

bendraamžiais ir suaugusiais g dži , ugdyti socialinius g džius, skatinti reikšti emocijas ir jausmus. Siekti išlaikyti stipr ryš tarp lopšelio ir vaiko nam . Ugdyti pažinimo geb jimus, skatinti vaiko smalsum , ugdyti sakytin kalb ir kalbos suvokim , taip pat tobulinti viso k no ir rank bei riešo judesius.	dainuojant. Reiškia savo mintis ir jausmus, matydami savo šeimos nuotraukas.	nuotraukos.
---	--	-------------

K rybin erdv

Ugdymo turinys	Vaik veiksenos	Priemon s
Mokyti atlikti vairius veiksmus su didaktiniais žaislais: išd lioti, surinkti, ridenti, sumauti žiedus ir kt. Apži r ti piešimo, tapymo priemones, medžiagas. Sudaryti s lygas pa iam tyrin ti, eksperimentuoti. Ugdyti suvokim apie daikt savybes (spalv , form , dyd , kiek). Lavinti m stym , d mes , piršt judesius. Pl sti sensorin vaiko patyrim , sudaryti s lygas kaupti sensorinius g džius apie aplinkos daiktus bei reiškinius. Mokyti žaisti šalia vienas kito, mažomis grupel mis, su visais grup vaikais.	Manipuliuoja vairiais žaislais, daiktais, muzikos instrumentais. Veria, d lioja, stato, konstruoja. Eksperimentuoja su dailei, lipdymui skirtomis medžiagomis, tapo, piešia vaira technika, naudoja vairias medžiagas, r šiuoja, grupuoja vairius daiktus.	Dažai skirti piešti pirštais, guašas, pieštukai, kreidel s, plastilinas, modelinas, molis, druskin tešla, viraus dydžio teptukai, atspaudai, molbertai. vairios kalad l s, piramid s, konstruktoriai, vair s žaislai. vair s muzikos instrumentai. Priemon s, skirtos žaidimams su vandeniu ir sm liu.

Vaidybin erdv

Ugdymo turinys	Vaik veiksenos	Priemon s
----------------	----------------	-----------

<p>Skatinti veikti sivaizduojamoje situacijoje (šeimoje, virtuvėje, ligoninėje ir pan.), atlikti tam tikrus vaidmenis. Ugdyti mąstymą, reiškinį suvokimą, stebėjimą ir lyginti daiktus, reiškinį savybėmis. Skatinti intelektualinį, socialinį, meninį vaikų raidą. Ugdyti kūrybiškumą, vaizduotę.</p>	<p>Vaikai žaidžia siužetinius, vaidmeninius žaidimus, bendrauja ir bendradarbiauja su suaugusiais ir bendraamžiais, kalba perteikia spąžius, jausmus, seką ir inscenizuoja pasakas, atlieka tam tikrus vaidmenis.</p>	<p>Siužetiniai – vaidmeniniai žaidimai (parodytuvai, šeimos ir pan.) atributika, indeliai, viryklės, mažieji baldeliai, vaizdo karnėlis, skaros, lėliužės, stalo teatras, pirštinių teatras, kt.</p>
--	---	--

staigos pedagogai itin didelį dėmesį skiria ankstyvojo amžiaus vaikų adaptacijos palengvinimui.

Tam naudojamos priemonės:

- vaikų pažintis su grupe, prieš pradėdant lankyti lopšėlį;
- trumpas vaiko pabuvimo laikas grupėje drauge su šeimos nariais prieš pradėdant lankyti lopšėlio grupę;
- galimybė atsinešti grupės „naminius“ vaiko daiktus, žaislus, šeimos nuotraukas;
- šeimos narių dalijimasis domesniais vaiko gyvenimo momentais;
- tėvų susipažinimas su grupe su auklėtoja ir jos pristatymas vaikui;
- ugdytinio mėgstamiausios veiklos atlikimas grupėje;
- vaiko laisvas sąsijungimas grupės gyvenimui.
- vairių fiksuotų nuotraukose vaiko gyvenimo momentų naudojimas grupės aplinkoje ir situacijose;
- grupės simbolio naudojimas variose situacijose (pakabinami ženkleliai, laiškėliai, skrynelės, kišenėlės, gimtadienio širdelės).
- „delniukų draugystė“ – saugumo jausmui stiprinti, draugystei, šiltiems santykiams palaikyti.
- siurpriziniai elementai (skambantys, judantys, dainuojantys žaislai) – teigiamoms emocijoms kurti;
- „atgiję žaislai“ – auklėtojos persirengia vairiais personažais, pasakais veikėjais;
- ramybės namelis – asmeninei erdvei palaikyti.

IV. 2. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

3–5 MET VAIKAMS

Dailis centras

Ugdymo turinys	Vaik veiksenos	Priemonės
<p>Ugdyti kūrybiškumą, smalsumą, vaizduotę, iniciatyvą. Suteikti galimybes eksperimentuoti su medžiagomis, daryti atradimus, tikrinti idėjas, pamatyti meno kūrinius.</p> <p>Sudaryti galimybes susipažinti ir išbandyti vaizdo menininkų raškos technikas: monotipiją, koliažą, grotąžą, štampavimą, vaizdo atspaudavimą ir t. t.</p> <p>Sudaryti galimybes gyventi patirties kuriant dviems, bei trimiems kūrinius, patirti džiaugsmą, kūrybinį pasitenkinimą.</p>	<p>Tapo pirštais, kempinėmis; daro atspaudus, lieja dažus, piešia vaškinėmis kreidelėmis, lipdo iš druskos tešlos, molio, plastelino, modelino, gamina lėles iš popierinių maišelių ir kitų medžiagų. Kuria erdvinę kompozicijas, piną, siuvinėja.</p>	<p>Vandeningieji dažai, guašas, teptukai, molbertai, spec. dažai arba pagaminti iš kukurūzų, krakmolo, muilo drožlių;</p> <p>skirtingos formos poroloninės kempinės, sagos, banguotas popierius, molis, vielutės, juostelės, svarsnelės, virvelės. Vairi gamtinę medžiagą ir nekenksmingos buitinės atliekos.</p>

Kalbos centras

Ugdymo turinys	Vaik veiksenos	Priemonės
<p>Turtinti žodyną, lavinti kalbą, bendravimą garsais, vaizduotę. Skatinti skaitymui būtiną jutiminį ir motorinį garsų formavimąsi. Susipažinti su kalbos sistemingu ir simbolišku pastovumu. Suteikti galimybes dalintis mintimis apie pasaulį, asmeninius spėjimus.</p> <p>Padėti suprasti funkcines rašto paskirtis, gyventi pirmuosius skaitymo ir rašymo garsais, plėtoti žodinius kūrybos gebėjimus.</p>	<p>Ieško informacijos vaikiškose knygėse, enciklopedijose; klauso grožinės literatūros, simfonines, patarles, priežodžius, eilėraščius.</p> <p>Kalba, pasakoja pagal paveikslėlius, iš atminties. Kopijuoja ženklus, raides, žodžių ornamentus, rašto elementus. Karpo, kuria paveikslėlių istorijas, žaidžia su raidžių kasa ir dailėmis, klausosi kalbos rašymo. Gamina knygeles, žaidžia liaudies žaidimus, dainuoja, muzikuoja, rašo laiškus.</p>	<p>Bibliotekos, vieta rašyti ir klausytis rašymo, pakankamai pagalvoti, pieštukai, flomasteriai, vairaus popieriaus, raidelių, (iš popieriaus, vielos, molio) vairi paveikslėlių, pirktos ir savo gamybos raidžių kasos.</p>

Valgio gaminimo centras

Ugdymo turinys	Vaik veiksenos	Priemonės
----------------	----------------	-----------

<p>Sudaryti s lygas patiems gaminti nesudting valg, kurti patiekal receptus, tyrinti vairius maisto produktus, suzinoti j kilm, sandar, kam ir kur jie naudojami. Vystyti vaiko pojius ragaujant, uostant, lieiant. Mokyti naudotis stalo rankiais, virtuviniu peiliu, mikseriu, vairiais plaktuvais. Skatinti visapusišk vaiko vystym si, formuojant valgymo proius, aiškinant koks maistas tinka ir kenkia sveikatai.</p>	<p>Tyrin ja, ragauja, uosto, lieia vairius maisto produktus. Grupuoja, lygina, prisimena skai iavimo g džius, atranda vairius reiškinius ir savybes. Lavina koordinacij, vysto piršt ir riešo judesius, tobulina kalbos ir rašymo g džius.</p>	<p>vairi butin technika, maistui pjaustyti skirtos lenteles, rankiai, indai vairiems negendantiems produktams (kruopoms, cukrui), vair s rakandai, servet l s, stalo reikmenys. Recept, stalo serviravimo knygos, vaik paruoštos recept knygel s.</p>
---	--	---

Matematikos ir konstravimo centras

Ugdymo turinys	Vaik veiksenos	Priemon s
<p>Ugdyti geb jim grupuoti daiktus pagal spalvas, dyd, form. siminti skaitmenis, j žym jim. Ugdyti sugeb jim daikt kiek sieti su skai iumi. Mokyti iš eil s did jan ia ir maž jan ia tvarka pasakyti skai ius, atrasti skai iaus „kaimynus“, atskirti daikt, formas, spalvas. Suteikti galimyb aiškintis matematinius santykius manipuliuojant konkreiais daiktais, praktiškai veikiant tikrov je: lyginti, apib dinti, r šiuoti matuoti, tyrin ti ir eksperimentuoti.</p>	<p>Prasmingai skai iuoja, susiedamas daiktus su skai iumi. Klasifikuoja, matuoja, lygina. Kopijuoja geometrines fig ras, spausdina, karmo. Stebi ir fiksuoja laikrod, laik, met laikus, kalendori. Lygina, tyrin ja ir atranda aplinkoje geometrines fig ras, kuria žodinius uždavinius.</p>	<p>vairi dydži, spalv skai i trafaretai, matavimo priemon s, vairaus ilgio liniuot s, svarstykl s, kalendorius, vairios mozaikos, fig r l s, monetas, d lion s, loto, lego, domino, skai i „kasos“, „šimtalang“.</p>

Statybinis centras

Ugdymo turinys	Vaik veiksenos	Priemon s
<p>Lavinti piršt, riešo ir viso k no judesius, koordinacij. Tenkinti vaik poreik žaisti nedidel mis grupel mis, ugdyti bendravimo ir bendradarbiavimo g džius ugdyti geb jim dirbti vienam ir su draugu. Mokyti dalintis priemon mis, žaislais, ugdyti geb jim tartis, projektuoti, žaisti</p>	<p>D lioja eil mis, stato, konstruoja, formuoja, uždaras erdves, matuoja, lygina. Statinius pritaiko kitiems žaidimams. Tyrin ja vairi statybini reiškini, daikt svorio skirtumus eksperimentuoja.</p>	<p>vairi dydži, form kalad l s, lentel s, kubai, piramid s, medin s, kartonin s, plastiko priemon s, kli i ruožas, palapin s. vairios mašin l s, maketai, planai, projektai ir ženklai, popierius,</p>

<p>katu. Tobulinti vaiko judesi koordinacij , aktyvinti vaiko kalb . Ugdyti socialinius g džius, sisavinti matematikos pradmenis. Supažindinti su daikt aukš iu svoriu, forma. Lavinti akies ir rankos koordinacij . Ugdyti tvarkingumo g džius.</p>		<p>pieštukai, žirkl s.</p>
--	--	----------------------------

Lauko žaidimai

Ugdymo turinys	Vaik veiksenos	Priemon s
<p>Vystyti vaik fizinius geb jimus, lavinti viso k no judesius, ištverm , orientacij , vertinti savo galias vairoje erdv je ir aplinkoje. Vystyti socialin raid : geb ti bendrauti ir bendradarbiauti, spr sti problemas. Skatinti vaiko asmenyb s sklaid , pasitik jim savo j gomis, lavinti kalbos g džius.</p>	<p>Atlieka vairius fizinius pratimus:eina, b gioja, šokin ja, laipioja, žaidžia judrius žaidimus, važin ja dviratukais, paspirtukais, riedu iais. Stebi ir tyrin ja darželio aplink žaidžia su sm liu ir vandeniu.Kuria vaidmeninius žaidimus, panaudodami lauko priemones.</p>	<p>Laipiojimo aikštel s, s pyn s, r stai, s puokl s, iuožimo kalneliai, dviratukai, paspirtukai, riedu iai, plastmasiniai kibir liai, kastuv liai, kreidel s, buitiniai daiktai ir t. t.</p>

Vaidmenini žaidim centras

Ugdymo turinys	Vaik veiksenos	Priemon s
-----------------------	-----------------------	------------------

<p>Skatinti savarankišk , spontanišk vaik veikl . Pl sti sav s ir aplinkinio pasaulio suvokim . Kurti paž stamas scenas, imituoti šeimos nari elges , rinktis sau patinkan ius vaidmenis, m gdžioti girdimus garsus ir regimus veiksmus. Žaidžiant vaidmeninius žaidimus, mokyti susikaupti, lavinti vaizduot , išbandyti k suman , kontroliuoti savo pasaul . Geb ti suvokti ir reikšti savo mintis, jausmus, emocijas. Pajusti grož , ritm , supan i aplink .</p>	<p>Spontaniškai ir organizuotai žaidžia siužetinius-vaidmeninius žaidimus, inscenizuoja ir improvizuoja vairius literat rinius k rinius ar realaus gyvenimo siužetus.</p>	<p>vair s žaisliniai baldai, l l s, buitiniai daiktai. vair s drabužiai persirengimui, karoli , skar , skryb li , rankini , vyrišk ir moterišk bat ir t. t. rinkiniai. Stalo teatro priemon s, priemoni rinkiniai vairiems siužetams vystyti.</p>
---	---	---

Gamtos tyrin jim centras

Ugdymo turinys	Vaik veiksenos	Priemon s
<p>Ugdyti geb jim pasaul pažinti pojiais per veikl , skatinti aktyv tyrin jim , nor suprasti, paklausti ir atrasti atsakymus. Suteikti galimyb tyrin ti, eksperimentuoti, laukti rezultat ar juos numatyti, sukaupti d mes , apibendrinti. Ugdyti šiuos g džius: steb ti, lyginti, apib dinti, r šiuoti, matuoti. Lavinti reg jimo, lyt jimo, uosl s poj ius.</p>	<p>Stebi, fiksuoja, analizuoja, aptaria, kalba, demonstruoja, lygina, klasifikuoja, gyvos ir negyvos gamtos reiškinius, daiktus. Atlieka mini bandymus.</p>	<p>Auginami ir priži rimi kambariniai augalai. vairi gamtin medžiaga, nekenksmingos buitin s atliekos, laikrodžiai, kompasas, fotoaparatai, sm lio laikrodžiai padidinimo stiklai, lupos, mikroskopas, termometrai. vair s sraigteliai, varžtai, vinut s, raktai. Klėjai, žirkli s, popierius, žymimas gamtos kalendorius.</p>

Muzikos centras

Ugdymo turinys	Vaik veiksenos	Priemon s
<p>Sudaryti optimalias s lygas vaik garsinei saviraiškai ir muzikinei k rybai. Ugdyti elementarius muzikavimo, muzikos, supan i gars , tylos klausymo g džius. Supažindinti su tautos ir pasaulio muzika. Siekti, kad pradiniai muzikavimo g džiai gaut</p>	<p>Dainuoja, šoka, žaidžia muzikinius žaidimus, atkartoja judesius ir garsus, groja elementariais muzikos instrumentais, gamina muzikos instrumentus, improvizuoja, koncertuoja, klausosi ir dalyvauja</p>	<p>vair s, nesud tingi muzikos instrumentai (baršku iai, švilpyn s, d del s ir kt.), muzikiniai rašai, magnetofonas.</p>

socialin prasm , tapt neatsiejama vaiko gyvenimo dalimi.	profesionali kolektyv koncertuose.	
--	------------------------------------	--

Sm lio ir vandens

Ugdymo turinys	Vaik veiksenos	Priemon s
Skatinti vaik nor tyrin ti, steb ti, džiaugsmingai atrasti, vystyti patirt , tyrin ti vandens ir sm lio savybes, eksperimentuoti. Vaikai turi galimyb kasti, sijoti, lipdyti, statyti, rausti tunelius, m gautis vandens ir sm lio savyb mis. Vystyti matematinius pradmenis, lyginti formas, kiek , svor , t r .	Pilsto vanden indelius, matuoja, lygina, jau ia. temperat ros skirtumus. Žaidžia su spalvomis, piešia elementus ant šlapio sm lio, bando, eksperimentuoja su burbulais, muilu, lygina sk stan ius ir plaukian ius daiktus, stebi ir klausin ja.	Stalas, vonel s su vandeniu ir sm liu, kibir liai, vairios sm lio formel s, puodeliai, vair s semtuv liai, šaukštai, vandens ir muilo burbulai, vairios tirpios medžiagos (druska, cukrus, dažai). vairi form akmenukai, kriauklel s, medin s lentel s „laivai“.

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR J VERTINIMAS

Vaiko **pasiekim vertinimas** – b das, padedantis siekti ir fiksuoti vaiko keitim si.

Vaiko pasiekim **vertinimo tikslai**:

- pad ti vaikui s kmingai ugdytis, br sti kaip asmenybei;
- pad ti koreguoti esamus vaiko raidos sutrikimus;
- kaupiti informacij apie kiekvieno pasiekimus ir darom pažang ;
- reikalui esant koreguoti ugdymo proces , priimti pagr stus sprendimus;
- sudaryti galimyb t vams tapti lygiaveriais vertinimo partneriais;
- gauti gr žtam j informacij , kuri pad t vertinti pedagog bei lopšelio – darželio darbo s km .

Aukl tojos, specialistai nuolat stebi ir fiksuoja vis vaik veikl ar elges . Vaik pažanga ir pasiekimai vertinami pagal penkias kompetencijas: socialin , pažinimo, sveikatos saugojimo, menin ir komunikavimo.

Pasiekim vertinimo dažnumas.

Du kartus per mokslo metus: pirmą kartą – rugsėjo – spalio mėnesiais, antrą kartą – balandžio – gegužės mėnesiais. Vertinimui naudojami ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimo lentelės (1 priedas; 2 priedas).

Vertinimo **vykdytojai ir dalyviai.**

Vaiko ugdymosi pažangos ir vertinimo procese dalyvauja:

- grupių auklėtojai;
- specialistai (logopedas, psichologas, kultūros ir muzikos pedagogai);
- Sveikos ir kūrybiškos asmenybės ugdymo centro metodininkas organizatorius;
- staigos Vaiko gerovės komisija;
- tėvai;
- Pedagoginė-psichologinė tarnyba.

Pedagogai skatina vaikus išmokti vertinti savo darbą ir savo bendraamžių darbą (užtikrina tai, kad vaikai iš anksto žino apie vertinimo kriterijus ir patys dalyvauja juos kuriant).

Vaiko pasiekimų **vertinimo metodai ir būdai:**

- raštiškai gauta iš tėvų ir/ar globėjų informacija apie vaiką;
- stebėjimas;
- dailės darbų pavyzdžiai, balso rašai;
- spaudži rašymas arba dienoraštis (ypatingai ankstyvajame amžiuje);
- pokalbiai ir interviu;
- individualios programos;
- fotonuotraukos, atspindinčių momentinių nuotraukų;
- tyrimai.

Informacijos apie vaiko pasiekimus **dokumentavimas.**

Vertinimo medžiaga dokumentuojama vaiko pasiekimų bei pažangos vertinimo apraše ir vaiko pasiekimų aplanke. Čia kaupiami ryškiausi vaiko dailės ir kiti darbeliai, sukurtos knygelės, vaiko klausimai, originalios idėjos, rašytinės kalbos pavyzdžiai, nuotraukos, individualios programos, vaikai laimėjimų medžiaga.

Vertinimo **etikos reikalavimai.**

Vertinant atsižvelgiama vaiko individualumas lygojančius veiksnius:

- šeimos kultūra ir tradicijų vairovė;
- gyvenamoji vieta;
- amžius;
- išsivystymo lygis;

- charakteris ir temperamentas;
- lytis;
- išmokimo stilius;
- pomėgiai;
- gerai ar menčiau išsivystę gebėjimai;
- savivertė.

Vaiko vertinimo duomenys bei tėvų sutikimo neviešinami, garantuojamas jo laikymo saugumas ir konfidencialumas.

Vertinimo informacijos **panaudojimas**.

Informacija pateikiama:

- tėvams (žodžiu ir raštu);
- specialistams;
- esant reikalui – Pedagoginei psichologinei tarnybai.

Surinktos informacijos panaudojimas ugdymo procese:

- pedagogai, tėvai planuoja vaiko ugdymo procesą, siekdami optimalios pažangos;
- pedagogai tobulina profesines kompetencijas;
- periodiškai optimizuojami ugdymo planai vaikams, kuriems reikalinga pagalba.

gyvendinus programas, vaikai gis naujas asmenines ir socialines gebėjimus: mokosi pasirinkti veiklas, patys siūlyti idėjas, pasitikėti savimi ir savo jėgomis, mokosi bendrauti ir bendradarbiauti tarpusavyje ir su suaugusiais. Jie geba būti:

- **namų stovytojais**, geba apgalvoti savo veiksmus ir susiegyti žinias su naujomis;
- **sprendimų ieškotojais**, kursvairius būdus kliūtims veikti, o sunkumus žvelgs kaip galimybes padaryti atradimą;
- **užrašytojais**, ugdysis gūdžius ir ieškos priemones pasidalinti savo stebėjimais bei mintimis;
- **klausytojais**, išmoks sutelkti dėmesį ir būti aktyviais, jautriais klausytojais;
- **pranešėjais**, vairiai formuluos ir reikš savo mintis ir nuomones;
- **organizatoriais**, patys planuos išmokymus ir bus atsakingi už savo sprendimus;
- **bendradarbiais**, išmoks bendradarbiauti ir imsis paistyti kitas nuomones;
- **draugais**, išmoks pasitikėti bei rūpintis kitais ir patirs, kad ir jiems patiems to reikia.

Žaisdami ir gyvendami „čia ir dabar“ vaikai pasiruoš kitam socializacijos lygiui. Vaikų pažangos vertinimo medžiaga bus panaudojama kaip informacija tėvams, ugdymo proceso planavimui, individualizavimui, pedagogo kompetencijų tobulinimui, ugdymo programos kokybės gerinimui.

VI. NAUDOTI ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

1. Adaškevičienė A. Judėjimo džiaugsmas. Lietuvos ikimokyklinukų fizinio aktyvumo optimizmo programa, 1996 m.
2. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. Švietimo aprašymo centras, 2003 m.
3. Caughlin P. A. vaikų orientuotų grupių kriterijai. Lietus, 1997 m.
4. Copley A. Iššūkiai mokykloje. Kaip mokyti problemiško elgesio vaikus. „Tyto alba“, 2009 m.
5. Hansen K. A. Ugdymas ir demokratijos kultūra. Lietus, 1997 m.
6. Huerre P. Žasdami mokomės gyventi. Baltijos lankų leidykla, 2011 m.
7. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa pedagogams ir tėvams. Leidybos centras, 1993 m.
8. Jankauskienė L., Monkevičienė O. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Švietimo aprašymo centras, 2006 m.
9. Juodaitytė A., Kazlauskienė A. ir kt. Gyventojų informavimo apie ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą būklė ir patirtis. ŠMM užsakomasis tyrimas.
http://www.smm.lt/svietimo_bukle/tyrimai_kiti.htm.
10. Juozapaitienė V. Ikimokyklinio ugdymo paslaugų kokybės valdymas tiriant tėvų kaip vartotojų poreikius. Magistro darbas. Šiauliai, 2007 m.
11. Jungtini Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3d. Lietuvos Respublikos statymu Nr. I-983.
12. Jones J., Jacquelin; Ignelzi C. Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo būdai. Tarptautinis vaikų tyrimo institutas. Padalomoji medžiaga.
13. Lietuvos Respublikos švietimo statymas (Lietuvos Respublikos švietimo statymo pakeitimo statymas 2011 m. kovo 17 d.).
14. Monkevičienė Ona. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Minklos leidyba, 2001 m.
15. Narkevičienė B. Gabūs vaikai: iššūkiai ir galimybės. KTU leidykla Technologija, 2008 m.
16. Neifahas S. Ikimokyklinio ugdymo programos kokybės užtikrinimas: turinio konkretizavimas, tikslų ir uždavinių gyvendinimas, atitikties nustatymas. UAB „Ciklonas“ 2008 m.
17. Neifahas S. Vaikų ugdymas darželyje: dabartis ir ateities perspektyva. UAB „Ciklonas“ 2008 m.
18. Stokes Szanton E. vaikų orientuotas ugdymas nuo gimimo iki trejų metų. Lietus, 2001 m.

19. Trister Dodge D., Colker L, Heroman C. Ikimokyklinio amžiaus vaikų rybiškumo ugdymas. Presvika, 2007 m.

20. <http://www.smm.lt/>